

КАФЕДРА КАМЕРНОГО СПІВУ

Основи виконання вокальної музики бароко

Освітній ступінь	«Бакалавр»	Курс	3
		Семестр	5, 6
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»		
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво» Камерний спів		
Статус	Обов’язкова	ECTS	6
		Годин	180
		Лекції	34
		Семінари	34
		Самостійна робота	112
Форма контролю	Залік		

Інформація про викладача

ПІБ	Артюхова Людмила Яківна, докторка мистецтва, викладачка кафедри камерного співу Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
Профіль викладача	https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0003-2163-2456
e-mail	milaaa.art777@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета– сформувати вміння осягати музичні твори бароко у культурно-історичному аспекті; розширення та накопичення відповідного репертуару; ознайомлення зі стилістичними нормами та традиціями публічного виконання старовинної музики у сучасній концертній практиці.

Основні завдання навчальної дисципліни «Основи виконання вокальної музики бароко»:

- знайомство з духовно-естетичними та музично-теоретичними установками доби Бароко;
- виявлення жанрово-стильової специфіки старовинної музики в культурно-історичному аспекті;

- розширення сфери професійних знань та умінь студентів у рамках поглибленого ознайомлення з різними стратегіями творчості, відмінними від романтичної виконавської концепції;

- вивчення найбільш значущих трактатів з музичного та вокального мистецтва;
- формування навичок різностороннього аналізу музичних творів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні етапи історичного розвитку музичного мистецтва;
- композиторську творчість у культурно-естетичному та історичному контексті;
- принципи співвідношення музично-мовних та композиційних особливостей музичного твору та його виконавської інтерпретації;
- прийняту у вітчизняному та зарубіжному музикознавстві періодизацію історії музики, композиторські школи, які представляють класичні зразки музичних творів у різних жанрів.
- прийоми результативної самостійної роботи з музичним твором;
- методичні принципи роботи з вокальними творами;
- засоби досягнення виразності вокального звучання

вміти:

- застосовувати теоретичні знання під час аналізу музичних творів;
- розрізняти при аналізі музичного твору загальні та приватні закономірності його побудови та розвитку;
- розглядати музичний твір у динаміці історичного, мистецького та соціально-культурного процесу;
- виявляти жанрово-стильові особливості музичного твору, його драматургію та форму у контексті художніх напрямів певної доби;
- робити аналіз твору з метою визначення його жанрової та стильової належності;
- розуміти нотний текст у всіх його деталях та на основі цього створювати власну інтерпретацію музичного твору;
- розшифровувати нотний запис, відображаючи при відтворенні музичного твору виконавчі нюанси;
- проводити самостійну роботу з концертмейстером;
- удосконалювати та розвивати власні професійні навички;
- аналізувати особливості музичної мови твору з метою виявлення його змісту.

Процес викладання курсу «Основи виконання вокальної музики бароко» зорієнтовано на групові заняття: лекції та практичні й семінарські заняття. Лекція є особливою конструкцією навчального процесу, найбільш економним способом передачі навчальної інформації, оскільки передбачає концентроване й логічне викладення матеріалу, з урахуванням характеру професійної діяльності слухачів, виступаючи не лише як вид навчання, але й як словесний, інформаційно розвиваючий метод. У своєму класичному вигляді вона є монологічним викладенням викладачем навчальної інформації.

Відповідно до навчального плану, предмет вивчається протягом першого та другого семестрів третього курсу. Програмою передбачено 68 аудиторних (лекційних і семінарських) академічних год., а також 112 – відведених для самостійної роботи (СР): всього 180 год. (6 кредитів ECTS). Курс розрахований на студентів-вокалістів музичних закладів вищої освіти.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

Тема 1.

Введення у курс. Історично орієнтоване виконання музики доби Бароко.

Тема 2.

Рання західноєвропейська літургія. Голос у готичному та ренесансному соборах.

Тема 3.

Ренесансна колоратура та «флорентійський спів».

Тема 4.

Вокальне мистецтво Італії у період раннього бароко.

Тема 5.

Особливості розвитку французької школи співу XVII-XVIII ст.

Тема 6.

Італійська барокова традиція бельканто XVII-XVIII ст.

Тема 7.

Еволюція вокального стилю Г. Ф. Генделя у процесі формування його оперно-ораторіального доробку.

Тема 8.

Українська музична культура XVI-XVIII ст.

Тема 9.

Виконання музики бароко в умовах сучасної концертної діяльності.

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

При засвоєнні дисципліни індивідуально-самостійна робота студента відіграє особливо важливу роль. Самостійна робота формує професійні уміння і навички, підвищує загальний культурний рівень майбутніх.

Індивідуально-самостійна робота студента виявляється в опрацюванні спеціальної методичної літератури, в умінні вільно орієнтуватися у фахових термінах, вмінні здійснювати аналіз і давати оцінку художнього рівня співу, його методичної відповідності творчим завданням. Зміст індивідуально-самостійної роботи визначається специфікою навчальної дисципліни, де самостійне набуття знань і пізнавальна активність студента є складовою його навчання. Викладач допомагає відпрацювати основні теми, дає конкретні вказівки щодо обсягів, напрямків і тем індивідуально-самостійної роботи. Звертає увагу на спрямованість навчання за принципом послідовності. Викладач готує студента до самостійного розв'язання навчальних завдань, підтримує ініціативу у доборі додаткових навчальних джерел. Із цією метою пропонуються різноманітні творчі завдання для індивідуального розвитку аналітичного мислення.

Індивідуально-самостійна робота студента-вокаліста здійснюється під контролем викладача. Педагог зобов'язаний здійснювати огляд тем, передбачених для індивідуально-самостійного опрацювання студентами, із зазначенням рекомендованої методичної літератури та вокальних творів для аналізу.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Матеріали відповідного курсу та методична література представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. За умови дистанційного навчання, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали завантажуються на GOOGLE DRIVE ifm1.2nmau@gmail.com.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль успішності студентів здійснюється практично постійно за всіма видами робіт: виконання практичних та індивідуальних завдань, виступи на семінарах, усні відповіді, контрольні роботи, тестування, виконання творчих робіт тощо.

Рубіжний контроль проводять з метою отримання інформації щодо рівня поточної успішності студентів за певний період навчання (на конкретну дату).

Підсумковий контроль здійснюється на останньому занятті, на якому студенту виставляється кількість пропущених занять (годин) та загальна сума балів, накопичених з дисципліни за семестр.

На підсумковий модульний контроль виносяться питання, що охоплюють всю програму навчальної дисципліни. З метою визначення повноти та тривкості знань і практичних навичок, набутих у процесі засвоєння курсу у навчальному плані бакалаврів передбачено залік з оцінкою. Під час проведення заліку передбачаються відповіді в усній формі на питання білета. Структура білета відтворює основні форми теоретико-методичної та практичної роботи:

- перше питання передбачає висвітлення студентом загальної теми теоретико-методичного змісту – особливостей еволюції вокальної методики в певні історичні періоди, висвітлення значних ділянок творчості того чи іншого відомого вокального педагога;
- друге питання пов'язане з більш вузькою темою – характеристикою окремих методів навчання співу, способів вокалізації, пояснення професійних термінів.

Орієнтовний список питань до заліку

1. До проблеми впровадження вокальної спадщини бароко у виконавську практику.
2. Огляд науково-інформаційних джерел.
3. Актуальні питання музичного виконавства музики бароко у XXI ст.
4. Вокально-виконавське мистецтво доби Бароко
5. Вокальне мистецтво Італії у період раннього бароко
6. Французька школа співу XVII-XVIII ст.
7. Canto figurato - bel canto
8. Bel canto XVII-XVIII ст.
9. Еволюція стилю Г. Ф. Генделя.
10. Афекти та їх інтонаційна реалізація
11. Мелодична орнаментика
12. Особливості барокової динаміки
13. До питання барокового темпоритму
14. Проблеми вокальної та музичної артикуляції
15. Італійський композитор – як співак і вчитель
16. Старовинні трактати – постулати вокальної методики співу
17. Українське музичне бароко
18. Зародження української вокальної барокової традиції
19. Українські ґрунтовні трактати вокального співу бароко
20. До питання вокального виконання музики бароко в умовах сучасної концертної діяльності.

Система оцінювання

Студенти мають виконати усі види робіт, передбачені навчальним планом та робочою навчальною програмою відповідної навчальної дисципліни, які за результатами

поточного контролю сумарно набрали не менше 35 балів за національною шкалою оцінювання. Необхідно систематично відвідувати лекції, підготувати кілька семінарських виступів протягом усього навчального періоду, написати реферат за існуючими вимогами до курсових робіт та відповісти на питання в білеті (письмово) та на додаткові (усно).

Критерії оцінювання

На оцінку «Відмінно» «А» 90-100 бали, студент: – повно і глибоко розкриває зміст теоретичного матеріалу відповідно до поставленого завдання; – усвідомлює зміст музикознавчих понять і вільно володіє спеціальною (професійною) термінологією; – грамотно ілюструє твердження відповідними прикладами, власними спостереженнями; – для виконання практичного завдання правильно застосовує теоретичні знання з царини аналізу музичного твору, а також з інших дисциплін гуманітарного циклу; – уміє обґрунтовано, комплексно вирішувати поставлені завдання: аналізувати особливості застосування тих чи інших аналітичних методів у різних сферах музично-культурної та наукової діяльності; – демонструє високий рівень знань; – послідовно, повно і логічно викладає теоретичний матеріал.

На оцінку «Добре» «В», 82-89 бали, студент:

- досить повно розкриває зміст теоретичного матеріалу відповідно до поставленого завдання;
- розуміє зміст основних термінів, проте не завжди точно їх використовує;
- теоретичні твердження правильно ілюструє прикладами, результатами власних спостережень.

На оцінку «Добре» «С», 74-81 бали, студент:

- загалом правильно виконує поставлені завдання, але допускає дві три неточності;
- уміє обґрунтувати власну думку;
- демонструє добрий рівень знань теоретичного матеріалу;
- не припускається грубих помилок у викладенні теоретичних положень;
- допускає дві-три неточності у визначенні понять, обґрунтуванні висновків, узагальнень.

На оцінку «Задовільно» «D», 64-73 бали, студент:

- не завжди точно розкриває зміст теоретичного матеріалу;
- розуміє значення спеціальних термінів, але допускає помилки у їх вживанні; – не завжди повно і правильно відповідає на поставлені питання;
- не завжди теоретичні положення ілюструє прикладами, а у процесі вирішення практичних завдань не повною мірою використовує теоретичні знання; – вирішує поставлені завдання фрагментарно.

На оцінку «Задовільно» «E», 60-63 бали, студент:

- демонструє задовільний рівень знань;
- допускає суттєві помилки у вирішенні поставлених завдань;
- виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності.

На оцінку «Незадовільно» «FX», 35-59 балів студент:

- не розкриває зміст теоретичного матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні;
- не володіє спеціальною термінологією; – не може впоратися з поставленим практичним завданням;
- не використовує теоретичні знання для вирішення практичних проблем.

На оцінку «незадовільно» «F» 1-34 бали, студент:

- неспроможний пояснити, обґрунтувати власну думку, допускає грубі помилки у викладенні матеріалу;
- демонструє незадовільний рівень знань.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, музичних фестивалів, конкурсів, концертів, майстер-класів тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк В. Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: монографія / 2-ге вид. Київ. : Українська ідея, 2001. 144 с.
2. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник / вид. 3-тє, доп. і перероб. Київ: Видавець Бихун Ю. В., 2017. 218 с.
3. Антонюк В. Г. Постановка голосу: навчальний посібник для студентів вищих музичних закладів / з грифом Міністерства культури і мистецтв України: наказ № 242 від 22.05.2000. КНУКіМ. Київ: Українська ідея, 2000. 68 с.
4. Арнонкур Н. Музика мовою звуків. Шлях до нового розуміння музики / пер. Г. Курков. Суми : Собор, 2002. 184 с.
5. Артюхова Л. Я. Інтерпретаційні типи виконання творів доби Бароко у вокальному мистецтві ХХ-ХХІ століття: магістерська наукова робота: спеціальність 025 Муз. мистецтво / НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ 2020. 93 с.
6. Артюхова Л. Я. Реконструкція технологічних моделей автентичного типу виконання творів доби Бароко» // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – Вип. 56, ст. 32-39. http://www.aphn-journal.in.ua/archive/56_2022/part_1/5.pdf
7. Артюхова Л. Я. Вокальна музика бароко у репертуарі сучасних українських співаків: актуальні тенденції та перспективи розвитку. // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – Вип. 59, ст. 43-48. http://www.aphn-journal.in.ua/archive/59_2023/part_1/5.pdf
8. Веркіна Т. Б. Актуальне інтонування як виконавська проблема : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Муз. мист-во / Одес. держ. муз. акад. імені А. В. Нежданової. Одеса, 2008. 16 с.
9. Говорухіна Н. О. Мистецтво контртенорів у сучасному культурному просторі. Аспекти історичного музикознавства : зб. наук. 186 пр. / Харків. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревсько. Харків, 2017. Вип. 10. С. 252–265.

- 10 Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість: автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Муз. мистецтво / Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2000. 40 с.
- 11 Єрошенко О.В. Вокальне виконавство доби бароко в світлі теорії афектів. Вісник Харківської державної академії культури. №1. 2018. С.49–56.
- 12 Жаркова В. Б. Десять поглядів на історію західноєвропейської музики. Таємниці і бажання Homo musicus. Київ : ArtHuss, 2024. 440 с
- 13 Ігнатенко Є.В. «Високий стиль» хорового концерту кінця XVII-XVIII ст.: до проблеми музично-поетичної цілісності : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво/ НМАУ імені П. І. Чайковського. Київ, 2005. 20 с.
- 14 Катрич О. Т. Стиль музиканта-виконавця (теоретичні та естетичні аспекти): монографія. Київ : Відродження, 2000. 102 с.
- 15 Коденко І. І. Координати драматургічної цілісності в автентичному виконавстві (на прикладі романтичної і барокової інтерпретацій концерту для скрипки, струнних і basso continuo a-moll Й. С. Баха). Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті: зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. дизайну і мист-в. Харків, 2018. Вип. 4. С. 116-12
- 16 Коденко І. І. Концепції відтворення старовинної музики у творчості Ванди Ландовської. Аспекти історичного музикознавства: зб. наук. ст. / Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2019. Вип. XVII. С. 261–279.
- 17 Коденко І. І. Формування аутентичного виконавства як тенденція музичної культури XX–XXI ст. Scientific Educational Center, Warsaw, Poland. Science Review, 9(26), November 2019. С. 12-18. 129.
- 18 Коденко І. І. Специфіка виконання старовинної музики: історичний аспект. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. наук. ст. / Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського. Харків, 2020. Вип. №56. С. 93–105. 128.
- 19 Коденко І.І. Історичне виконавство як тенденція музичного мистецтва останньої третини XX-початку XXI століття: автореф.дис...канд.мистецтвознавства:17.00.03 “Музичне мистецтво”/ Сумський державний педагогічний університет ім.А. С. Макаренка - Суми, 2021. - 19с.
- 20 Кононова М. Значення типів виконавської інтерпретації в процесі освоєння нової традиційності виконавства // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Київ, 2011. Вип. 95. С. 104–110.
- 21 Кононова М. В. Ідеальне та еталонне в системі категорій музичновиконавського мистецтва: дис. ... канд. мист.: 17.00.03. Київ, 2009. 206 с.
- 22 Кочубейник О. М. Автентичність особистості в інтерсуб’єктивному просторі : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : спец. 19.00.05 Соціальна психологія, психологія соціальної роботи. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. Київ, 2011. 32 с.
- 23 Свириденко Н. С. Книга Ванди Ландовської «Старовинна музика». Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. Київ : Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. Вип. 24. С. 324–332.
- 24 Свириденко Н. С. Стилістика виконання старовинної музики на прикладі творів І. С. Баха : навч.- метод. посіб. Київ : Київ. ун-т імені Б. Грінченка, 2017. 242 с.
- 25 Москаленко В. Аура слова в музичній інтонації // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2003. Київ, 2003. Вип. 28: Семантичні аспекти слова в музичному творі. С. 3–14.
- 26 Бароковий майстер-клас від Ольги Пасічник 15 октября, 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://kyivdaily.com.ua/olgapasichnik/>.

- 27 Табуліна О. Б. Голосове вібрато в інтерпретації вокальної музики доби бароко. Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. 2021. Вип. 40. С. 178–183.
- 28 Amstad M. Das berühmte Notenblatt des Porpora. Die Fundamentalübungen des Belcanto Schule // Musica XXIII, 1969, IX-X.
- 29 Arlberg H. Belcanto. Der Luckenlose Wegweiser zur altitalienischen Gesangstechnik. - Leipzig, 1933.
- 30 Avrede B. Louis XIV et la Grand Mademoiselle. - Paris, 1905 // GTA: p.68.
- 31 Bacilly B. de. Remarques curieuses sur l'art de bien chanter. - Paris, 1668/1679 // GTA: Troisième partie. - p. 179-260.
- 32 Banchieri A. Cartella musicale nel canto figurato fermo et contrapunto. - Venezia, 1614//m:170,p.47.
- 33 Berard J. L'art du chant, dédié à Mme. De Pompadour. - Paris, 1755 /facsim. New York, 1967.
- 34 Bessler H. Die Musik des Mittelalters und der Renaissance. - Potsdam, 1968. 130. Bessler H. Musik und Raum // Musik und Bild. - Kassel, 1938.
- 35 Blanchard R., Cande de R. Dieux et divas d'Opéra. Des origines à la Malibran. - Paris, 1986.
- 36 Blaukopf K. Probleme der Raumakustik und des Hörverhaltens //Musikalische Zeitfragen XIII. Alte Musik in unsere Zeit. - Kassel-Basel, 1986. - p.61-71.
- 37 Bianconi L. , Walker T. Production, Consumption and Political Function of Seventeenth-Century Opera //Early Music History. - Cambridge, 1984.
- 38 Blume F. Renaissance and Baroque Music. A Comprehensive Survey. Tr. by Norton H. - New York, 1967.
- 39 Bonini S. Estratto dalla Prima parte de Discorsi e Regole sopra la musica //SOM:p.129-145.
- 40 Bovicelli D. Regole, passaggi di musica, madrigali e motetti passeggiati. - Venezia, 1594 /facsim. Kassel-Basel, 1957.
- 41 Brossard S. Dictionnaire des terms. - Paris, 1701 /facsim. 1966.
- 42 Brosses Ch. de. Lettres familières en Italie en 1739 et 1740. - Paris, 1904.
- 43 Bukofzer M. Music in the Baroque Era from Monteverdi to Bach. New York : W. W. Norton Company Inc., 1947. 489 p.
- 44 Caccini G. Dedicatoria e prefazione a Le Nuove Musiche //SOM: p.53-71.
- 45 Caccini G. Le Nuove Musiche. Ed. H. Wiley Hitchcock. - Madison, 1970.
- 46 Caccini G. Nuove musiche e nuova maniera di scriverle //SOM: p.72-75.
- 47 Caccini G. Prefazione a L'Euredice //SOM: p.50-52.
- 48 Casa della G. Il vero modo di diminuir con tutte le sorti di stromenti: di fiato, di corda e di voce humana / Introduzione. - Venezia, 1584 /facsim. Bologna, 1970
- 49 Castiglione B, Il libro del Cortegiano. A cura di Giulio Preti. - Totino, 1960, 145, Catalano P, "One God, One Farinelli" // Schwann opus. -New York, 1995.
- 50 Cerone P, El melopeo y maestro: Tractado de musica theórica y práctica. - Bologna, 1613// facsim. Ann Arbor, 1978.
- 51 Chailley J. Apport du vocal et du verbal dans l'interprétation de la musique française classique // Colloques internationaux de Centre National de la recherche scientifique K³T. - Paris, 1969.
- 52 Cohen A, L'art de bien chanter (1666) of Jean Millet // The Musical Quarterly, 1969, April.
- 53 Conforto G, Breve et facile maniera d'essercitarsi a far passaggi. -Roma, 1593 // facsim. Hg,J,Wolf, - Berlin, 1922.
- 54 Corbin S, L'église à la conquête de sa musique, - Paris, 1960.
- 55 Covell R, Voice Register as an Index of Age and Status in Opera Seria //Opera & Vivaldi, - University of Texas, 1984, p,193-210.
- 56 Delia Corte A, Vicende degli stili del canto //DCC: p,231-272.

- 57 Doni G, *Trattato della musica scenica* (1635), A cura di God A. - Firenze, 1763//DIEM, p. 672.
- 58 Donington R, *The Interpretation of Early Music*, New revised ed, - New York-London, 1989.
- 59 Dyer J, *Singing with Proper Refinement from De modo bene cantandi*, (1474) by Conrad von Zabern // EM, 1978 №2.
- 60 Fellerer K, *Deutsche Gregorianik im Frankenreiche* // Regensburg, 1941.
- 61 Ferand E, *Antology of Music: Improvisation in Nine Centuries of Western Music*, - Cologne, 1961.
- 62 Fierro N, *Hildegard of Bingen: Symphony of the Harmony of Heaveri*//Early Music, Internet Resources X26:Early Music and Discography.
- 63 Flanagan S, *Hildegard von Bingen* //University of Adelaide ,2005.
- 64 Florio J, *World of Words*. - London, 1598 / facs, London, 1972.
- 65 Forkel G. *AUgemeine Geschichte der Musik*. 2Bd. - Leipzig, 1801.
- 66 Dyer J, *Singing with Proper Refinement from De modo bene cantandi*, (1474) by Conrad von Zabern // EM, 1978 №2.
- 67 Fellerer K, *Deutsche Gregorianik im Frankenreiche* // Regensburg, 1941.
- 68 Ferand E, *Antology of Music: Improvisation in Nine Centuries of Western Music*, - Cologne, 1961.
- 69 Fierro N, *Hildegard of Bingen: Symphony of the Harmony of Heaveri*//Early Music, Internet Resources X26:Early Music and Discography.
- 70 Flanagan S, *Hildegard von Bingen* //University of Adelaide ,2005.
- 71 Florio J, *World of Words*. - London, 1598 / facs, London, 1972.
- 72 Forkel G. *AUgemeine Geschichte der Musik*. 2Bd. - Leipzig, 1801
- 73 Fortune N. *Italian 17-th Century Singing* // M&L XXV, July, 1954.
- 74 Fournier Ch. *Le theatre fran9ais au XVI et XVII siecle*. - Paris, 1871 //GTA, p.132.
- 75 Froger J. *Les chants de la messe aux VIII et IX siecle*. - Paris, 1950.
- 76 Fuchs V. *The Art of Singing and voice technique*. - London, 1963.
- 77 Geminiani F. *The Art of Playing on the Violin*. - London, 1751.
- 78 Boyden. London, 1952.
- 79 Giles P. *The Counter-Tenor*. - London, 1982.
- 80 Giustiniani V. *Discorso sopra la musica* (1628) // SOM: p.98-128.
- 81 Greenly R. *The Articulation Techniques of Florid Singing in the Renaissance: An Introduction*//JPP, 1983.-p.1-19.
- 82 Greenly R. *Dispositione di voce: passage to florid singing* // EM, 1987.
- 83 Grout D. *A History of Western Music*. - New York, 1973.
- 84 Gumpel K. *Die Musktraktate Conrads von Zabern*. - Freiburg, 1956.
- 85 Gurlitt W. *Zur Bedeutungsgeschichte von musicus und cantor bei Isidor von Sevilla*. - Wiesbaden, 1950 // Akademie der Wissenschaften und der Literatur. Hefte 1-6.
- 86 Habock F. *Die Kastraten und Ihre Gesangkunst*. - Berlin-Leipzig, 1927
- 87 Hammerstein R. *Musik der Engel*. - Munchen, 1962.
- 88 Harran D. *Frottola* // NGD, vol.6.
- 89 Heriot A. *The Castratos in Opera*. - London, 1956.
- 90 Hibbert C. *The House of Medici: Its Rise and Fall*. - New York, 1975 / in: 131, p.20.
- 91 Hopfel J. *Insbruck: Residenz der alten Musik*. - Wienn, 1989.
- 92 Hopkins M. *Eunuchs in Politics in the Later Roman Empire* // Proceedings of Cambridge Philological Society, IX, 1963.
- 93 Hough W. *The Historical Significance of the Counter-Tenore Voice* //. PMA, vol. 59.
- 94 Hopfel J. *Insbruck: Residenz der alten Musik*. - Wienn, 1989.
- 95 Hopkins M. *Eunuchs in Politics in the Later Roman Empire* // Proceedings of Cambridge Philological Society, IX, 1963.
- 96 Hough W. *The Historical Significance of the Counter-Tenore Voice* //. PMA, vol. 59.

- 97 Huckle H. Gregory the Great // NGD, vol.7.
- 98 Huzhva O., Mykolaichuk N. Інтерпретація вокальної музики епохи бароко на сучасному етапі. Музикознавча думка Дніпропетровщини. 2019. Вип. 16. С. 151–162.
- 99 Kirby F. Hermann Finck on the Method of Performance // M&L, XVII, 1961.
- 100 Kolneder W. Der Raum in der Musik des 17. und 18. Jahrhunderts // Musica, 13 (1959). •
- 101 Le Cerf de La Vieville, Seigneur de Freneuse. Comparison de la musique italienne et de la musique fran^aise. - Paris, 1704 // SOR: p. 129-147.
- 102 Little M. and Genne N. Dance and the Music of J.S.Bach. - Bloonrington, 1985.
- 103 Lowinsky E. On the Use of Scores be 16-th Century Musicians // JAMS, 1948.
- 104 Mancini D. Pensieri e riflessioni pratiche sopra il canto figurato. - Milano, 1777 // DCC: p. 99-225.
- 105 Mannstein H. Geschichte, Geist und Ausubung des Gesanges von Gregpr dem
- 106 Grossen bis auf unsere Zeit. - Leipzig, 1845.
- 107 Mersenn M. De Part de bien chanter // Harmonie universelle. Vol. 3. - Paris, 1636-1637 / facs. Paris, 1975.
- 108 Metastasio P. Lettere // Opere scelte a cura di Franco Gavazzeni. - lylilano, 1954.
- 109 Monteverdi C. Lettere, Dediche e Prefazioni. Edizione critica con note a cura di Domenico de'PaoU. - Roma, 1973.
- 110 Palisca C. Baroque Music. - New Jercey, 1981.
- 111 Panofsky E. Abbot Suger of the Abby Church of St Denis and Its Art Treasures. - Princeton, 1946.
- 112 Peri J. Dedicatoria e prefazione a L'Euridice (1600) // SOM: p.43-49. ;
- 113 196. Pestell R. Medieval Art and the Performance of Medieval Music // EMI, 1978, №2.
- 114 Petit P. Lulli et Moliere. - Paris, 1974. '
- 115 Pirrotta N. Commedia dell'arte and Opera // Music and Culture in Italy from the Middle Ages to the Baroque. - London, 1984. - p.343-360.
- 116 Pirrotta N. Inizio dell'opera e aria // Li due Orfei: da Poliziano a Monteverdi. Torino, 1975.-p. 276-333.
- 118 Playford J. Breefe Introduction to the Skill of Musick for Song and Viol. -London, 1674 / facs. New York, 1972 // DIEM, p.230.
- 119 Praetorius M. Syntagma musicum III - Wolfenbuttel, 1619 / facs. Kassel Basel, 1959.
- 120 Prunieres H. L'opera italien en France avant Lulli. - Paris, 1975.
- 121 Quantz J. Versuch einer Anweisung die Flote traversiere zu spielen. - Berlin, 1752. Tr. and ed. by Edward Reilly as On Playing the Flute. - New York, 1982.
- 122 Raguener F. Parallele des Italiens et des Fran⁹ais en ce qui regarde la musiqueet les operas. -Paris, 1702 // SOR: p.l 13-128. !
- 123 Rajeczky B. Old Roman Liturgical Chants // Record SLPD 12741. Hugarton, 1986.
- 124 Ramm A. Singing Early Music // EM 1976, vol.4 № 1 ,p.12
- 125 Rousseau J. Traite de la viole. - Paris, 1688 / facs. Amsterdam, 1965.
- 126 Rousseau J.-J. Lettre sur la musique fran⁹oise. - Paris, 1753 // Opera Vivaldi. Texas, 1984.
- 127 Saint-Evremond Ch. de. Lettre sur Operas a M. Le Due de Buckingham //in: 131, p. 404-405. '
- 128 Sandford S.A. A Comparison of French and Italian Singing in the Seventeenth Century // Journal of Seventeenth Century Music, 1995 vol. N^o1 University of Illinois.
- 129 Schearman J. Mannerism. - Harmondsworth, Middlesex, 1967. .
- 130 Sorel Ch. Le berger extravagant. - Paris, 1627 // GTA, p.6. '
- 131 Sorel Ch. Le vraie histoire comique de Francion. - Paris, 1663 // GTA, p. 14.
- 132 Stefani G. Musica barocca. - Milano, 1974.
- 133 Strohm R. Music in the Late Medieval Bruges. - Oxford, 1985.
- 134 Szabolcsi B. A History of Melody. - London, 1965.

- 135 Tartini G. Trattato di musica secondo la vera scienza dell'armonia, - Padova, 1754//in:188, p.209.
- 136 Tosi P. Opinioni de'cantori antichi e moderni o sieno osservazioni sopra il canto figurato. Bologna, 1723 // DCC: p. 16-92.
- 137 Tosi P. Observation on the Florid Song. Ed. Ernst Galliard. -London, 1743/facs. Geneva, 1978.
- 138 Valle P. Della musica dell'eta nostra (1640) // SOM:p.146-179.
- 139 Vicentino N. L'antica musica ridotta alla moderna prattica. - Roma, 1555/ facs. Kassel-Basel, 1959.
- 140 Wiora. Alpenmusik // MGG. Bd. 1
- 141 Zacconi L. Prattica di musica. - Venetia, 1592, 1622 / facs. New York, 1983.